

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 333
van **VERA CELIS**
datum: 27 februari 2017

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Beelddatabank 'Archief voor Onderwijs' - Uitrol

Enkele jaren geleden besloten het Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA) en de VRT om samen de handen in elkaar te slaan en een platform te creëren waarop leerkrachten uit het leerplichtonderwijs toegang kunnen krijgen tot het rijke audiovisueel archief van de openbare omroep. Het VRT-archief kan aan leerkrachten de mogelijkheid bieden om hun lessen te verrijken met beelden die de inhoud ondersteunen. Wat twee jaar geleden begon als een testproject met een beperkt aanbod, is ondertussen uitgegroeid tot een grote beeldbank, genaamd 'Archief voor Onderwijs', waarop duizenden gebruikers hun gading vinden.

Het eindpunt van de ontsluiting is nog niet in zicht. Dat blijkt uit de verschillende parlementaire vragen die in 2016 werden gesteld. In schriftelijke vraag nr. 322 van 11 april 2016 kondigde de minister aan dat zal worden nagegaan of en hoe leerlingen toegang kunnen krijgen tot het archief. Ze meldde in haar antwoord ook dat hiervoor een omgevingsanalyse zou worden uitgevoerd. In schriftelijke vraag nr. 328 van 18 april 2016 beloofde de minister te onderzoeken hoe het platform zichtbaar kan worden gemaakt in de omgeving van cultuurkuur.be. In schriftelijke vraag nr. 106 van 7 december 2015 en in haar beleidsbrief gaf de minister dan weer aan dat het platform inhoudelijk zou worden uitgebreid en dat VIAA zou onderzoeken hoe activerende werkvormen met archiefmateriaal geïntroduceerd en ondersteund kunnen worden.

In opvolging van onder andere deze aangekondigde acties, heb ik dan de volgende vragen.

1. Kan de minister de meest recente cijfers aanleveren van het aantal leerkrachten en andere gebruikers die reeds hebben gebruikgemaakt van het Archief voor Onderwijs? Kan ze ook de recente cijfers geven van het huidige aanbod? Hoe ziet de evolutie eruit?
2. Kan de minister een stand van zaken leveren met betrekking tot de aangekondigde maatregelen rond de uitrol van het project 'Archief voor Onderwijs'? Welke wijzigingen werden recent nog uitgevoerd?
3. Welke aanpassingen plant de minister in de toekomst nog voor het platform?

ANTWOORD

op vraag nr. 333 van 27 februari 2017

van **VERA CELIS**

1. In januari 2016, lanceerde ik samen met collega-minister bevoegd voor Cultuur en Media Sven Gatz, de onderwijsbeeldbank Het Archief voor Onderwijs. Het Archief voor Onderwijs werd toen - na een testperiode onder de naam 'Testbeeld' - officieel gelanceerd en opengesteld door VIAA voor alle Vlaamse onderwijsinstellingen.

Het platform is in zijn eerste levensjaar gegroeid naar 26.000 actieve **gebruikers**, waarvan 16.000 gebruikers docenten of leerkrachten zijn en 10.000 gebruikers studenten in een Vlaamse lerarenopleiding zijn.

Ook het **aanbod** op het platform kende een groei naar 10.000 video- en audiofragmenten, meer dan 200 inspirerende thema's en 900 lesklare collecties. Dit aanbod wordt uitgebouwd voor en door leerkrachten. Enerzijds worden, met de steun van het Departement Onderwijs, **leerkrachten** gedetacheerd die als vakexperten eindtermen en leerplandoelen in kaart brengen binnen hun vakdomein en van daaruit relevant audiovisueel archiefmateriaal selecteren, metadateren en contextualiseren tot lesklare collecties. Anderzijds kan elke gebruiker door middel van een feedbackknop op het platform **gebruikersaanvragen** doen en op die manier ook meebouwen aan het aanbod. Op dit ogenblik krijgt Het Archief voor Onderwijs wekelijks tussen de 50 à 100 gebruikersaanvragen te verwerken.

Via samenwerkingsprojecten met educatieve partners zet VIAA ook in op het **projectmatig ontsluiten van audiovisueel archiefmateriaal** voor het onderwijs. In samenwerking met CANON Cultuurcel en de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde (KANTL) werden in 2016 de 50 + 1 Canonwerken van de Nederlandstalige literatuur verrijkt met audiovisuele collecties op Het Archief voor Onderwijs. Voor elk van de werken opgenomen in de Canonlijst vinden leerkrachten nu aanvullend audiovisueel materiaal met onder meer interviews met de auteur, informatie over leven en werk van de auteur, getuigenissen van (on)bekende Vlamingen en experts, informatie over tijdsgeest (socio-economisch, kunststromingen, ...), bewerkingen van het boek (hoorspelen, theaterversie, verfilming) tot geactualiseerde beelden over motieven uit het boek.

VIAA werd daarnaast in 2016 door Canon Cultuurcel ook gevraagd als partner in het project 'Cultuur in de Spiegel', dat volop inzet op meer cultuureducatie in het onderwijs en dit over alle vakken heen. Binnen dit project werden op Het Archief voor Onderwijs 30 audiovisuele collecties samengesteld waarin cultuurreflectie centraal staat en de vier vaardigheden, eigen aan sterk cultuuronderwijs, audiovisueel ondersteund worden en via lestips uitgewerkt worden. In 2017 werken VIAA en Canon Cultuurcel samen verder aan de implementatie van deze audiovisuele collecties in de lerarenopleidingen lager en secundair onderwijs.

VIAA zet ook volop in op het gebruiksgemak van leerkrachten en zorgt ervoor dat die leerkrachten die hoofdzakelijk met handboeken werken ook audiovisueel materiaal kunnen gebruiken dat gelinkt is aan de educatieve methodes waarmee ze al vertrouwd zijn. In dit kader zijn **pilootprojecten met educatieve uitgeverijen** opgestart waarbij op Het Archief voor Onderwijs door educatieve auteurs audiovisuele collecties samengesteld zijn die aansluiten bij methodes van educatieve

uitgeverijen. Momenteel zijn er voor de methodes Netwerk Taalcentraal (Nederlands) en Code (gedrags- en cultuurwetenschappen) van uitgeverij VAN IN en de methodes Straffe Belgen (mens en maatschappij) en Socius (gedrags- en cultuurwetenschappen) van uitgeverij Averbode aanvullende audiovisuele collecties ter beschikking.

2. Na de lancering in januari 2016, werd naast de focus op inhoudelijke uitbouw ook sterk ingezet op het **verhogen van de naamsbekendheid** van Het Archief voor Onderwijs. Er werd intensief campagne gevoerd via een postercampagne naar het volledige leerplichtonderwijs in Vlaanderen en een Facebookcampagne. Het effect van deze campagnes was op meerdere vlakken voelbaar. Het dagelijks bezoekersaantal op Het Archief voor Onderwijs steeg naar meer dan 1000 bezoeken per dag. De gebruikersaanvragen en interactie met eindgebruikers steeg naar meer dan 100 per week. De Facebookpagina @hetarchiefvooronderwijs groeide naar meer dan 5000 volgers.

De workshops in scholen en pedagogische begeleidingsdiensten dragen ook sterk bij tot het gebruik van Het Archief voor Onderwijs. In de workshop laten we de leerkrachten hands on kennismaken met het platform, waardoor integratie in hun lespraktijk nadien heel vlot verloopt. In 2016 werden in 8 maanden tijd meer dan 40 workshops gegeven. Door dit succes werd beslist om over te gaan tot de organisatie van provinciale workshops. Een eerste reeks provinciale workshops zal georganiseerd worden in voorjaar 2017 en in het najaar zullen de workshops in scholen verder intensief uitgedragen worden.

Verder werden op het platform zelf een aantal **technische ontwikkelingen** doorgevoerd om het **gebruiksgemak** te verhogen. Zo kunnen gebruikers nu vlot items en collecties delen met collega-gebruikers, interessante collecties van andere collega's bewaren in een favorietenmap, en vlot een permanente link opvragen voor integratie in hun lesmateriaal. In 2017 staan er nog een aantal technische ontwikkelingen op de planning. Zo zullen **projectpagina's** toegevoegd worden aan het platform, waar projecten rond de Canon van de Nederlandse Literatuur, Cultuur in de Spiegel, Mediawijsheid en beeldgeletterheid overzichtelijk en vlot toegankelijk zullen aangeboden worden. Ook de collectiepagina zal verder uitgewerkt worden om het aanbod nog overzichtelijker naar de eindgebruikers te brengen. Verder zullen ook de eerste koppelingen (**oAuth-koppeling**) gemaakt worden met andere educatieve platformen, waardoor leerkrachten het account van een leerplatform kunnen koppelen aan het VIAA-account en zo nog vlotter kunnen doorlinken naar audiovisueel materiaal of collecties op Het Archief voor Onderwijs.

VIAA is ondertussen ook gestart met het onderzoek naar de mogelijkheden en verwachtingen van **toegang voor leerlingen** tot Het Archief voor Onderwijs. Er werd juridisch advies gevraagd omtrent toegang voor minderjarigen tot het platform. Met het Departement Onderwijs en diverse onderwijsstakeholders werd overleg gepleegd omtrent mogelijkheden tot authenticatie van leerlingen, die noodzakelijk is om hen toegang te kunnen verlenen tot een onderwijsbeeldbank met auteursrechtelijk beschermd materiaal. Verder werd ook ingezet op een omgevingsanalyse om de verwachtingen van het onderwijsveld ten aanzien van leerlingentoegang op het platform in kaart te brengen, dit aan de hand van experteninterviews enerzijds en een grootschalige online survey naar leerkrachten anderzijds. De online survey, met 790 respondenten, werd uitgevoerd in het najaar van 2016. De resultaten van het volledige onderzoek worden momenteel verwerkt. In 2017 staan de eerste piloottrajecten rond toegang voor leerlingen op Het Archief voor Onderwijs op het programma.

VIAA heeft op vraag van CANON Cultuurcel al enkele mogelijkheden onderzocht om **interactieve werkvormen met audiovisueel archiefmateriaal** te kunnen

ondersteunen vanuit het Archief voor Onderwijs. In 2016 werd een piloottraject uitgevoerd waarin laatstejaarsstudenten binnen het vak Nederlands de opdracht kregen een literatuurreflectie te maken aan de hand van een videoreportage waarin audiovisueel archiefmateriaal over auteur of werk verwerkt zit. Dit traject werd door de school, leerkracht en leerlingen zeer positief onthaald en beoordeeld. In 2017 zet VIAA dit traject grootschaliger verder. In samenwerking met partners als Mediawijs en Jekino/Making Movies werden handleidingen opgesteld, die downloadbaar zullen aangeboden worden, om leerkrachten nu zelfstandig aan de slag te laten gaan met videobewerkingsopdrachten. Deze zullen samen met specifiek geselecteerd audiovisueel materiaal aangeboden worden op de projectpagina '**Actief met Archief**'. Deze interactieve werkvorm met aangeboden handleidingen zullen in 2017 aan de hand van pilootstudies getoetst worden in diverse Vlaamse lerarenopleidingen.

3. In de toekomst zal zeker ingezet worden op het **intensifiëren van de samenwerkingen** met diverse onderwijsstakeholders. Onder andere oAuth-koppelingen met leerplatformen moeten het integreren van audiovisueel materiaal op Het Archief voor Onderwijs in bestaand lesmateriaal vlotter maken.

Wat betreft het **aanbod**, blijft het inzetten op aanbod op maat van een zo breed mogelijk aantal vakken uit het leerplichtonderwijs de eerste prioriteit, samen met actualisatie, het vlot beantwoorden van de gebruikersaanvragen en het inzetten op ondersteuning van leerkrachten bij het gebruik van het platform via goede communicatie en hands-on workshops en bijscholingen. VIAA wil in de toekomst ook heel graag inzetten op gepersonaliseerde communicatie naar leerkrachten.

Het reeds uitgebreide aanbod op Het Archief voor Onderwijs zal, samen met de diverse projecten, overzichtelijker weergegeven worden op het platform. Zo zullen projecten goed gedocumenteerd worden op **projectpagina's**. Het aanbod aan collecties op maat - samengesteld door gedetacheerde leerkrachten of educatieve partners als Mediawijs, educatieve uitgeverijen en de projecten i.s.m. CANON Cultuurcel - zullen daardoor vlot doorzoekbaar aangeboden worden op een vernieuwde **collectiepagina**.

Verder onderzoek naar **geautomatiseerde authenticatie** van gebruikers - leerkrachten, docenten, studenten en leerlingen - staat eveneens op de planning. VIAA volgt hier de ontwikkelingen omtrent het Leer-ID op de voet op.

Op basis van de resultaten van het vooronderzoek rond toegang voor leerlingen tot het platform, worden in 2017 nog de eerste pilootstudies gestart met leerlingen op Het Archief voor Onderwijs.

Rond de integratie van interactieve werkvormen met Het Archief voor Onderwijs worden ook in 2017 onderzoeken uitgevoerd in Vlaamse lerarenopleidingen.

Als conclusie, mag blijken dat VIAA met zijn platform Het Archief voor Onderwijs ondertussen een belangrijke partner is geworden, niet alleen van verschillende educatieve spelers, maar ook van de overheid zelf. Door de diversiteit aan samenwerkingen en de verrijking van onderwijsmateriaal via het Archief voor Onderwijs draagt VIAA bij aan de beleidsdoelstellingen inzake cultuur & onderwijs, onderwijsvernieuwing en beeldgeletterdheid. Die rol erken ik ook door VIAA te ondersteunen via een jaarlijkse projectsubsidie die o.m. toelaat gedetacheerde leerkrachten in te zetten en workshops te organiseren voor leerkrachten over heel Vlaanderen.